

Ilmapuntari 2026: Velkajarru koetaan tarpeelliseksi ja EUn tarkkailuluokalle joutuminen on otettava vakavasti

Lokakuussa 2025 eduskuntapuolueet (pl. vasemmistoliitto) sopivat uudesta kotimaisesta velkajarrusta ja siihen liittyvästä parlamentaarisesta menettelystä. Velkajarrusopimuksessa puolueet sitoutuvat yhteiseen aikatauluun budjettisäännöllä, joka hillitsisi julkisen velan kasvua ja kääntäisi velkasuhteen laskuun. Jatkossa puolueiden on ennen jokaista uutta eduskuntavaalikautta tarkoitus sopia vaadittavista sopeutustavoitteista. Kukin hallitus päättää omat keinonsa tavoitteen saavuttamiseksi, mutta suunta ja tahti ovat jatkossa yhteisiä.

KAKS – Kunnallisan alan kehittämissäätiö selvitti kansalaisten suhtautumista velkajarrun käyttöönottoon Suomessa. Samassa yhteydessä tiedusteltiin näkemyksiä siitä, kuinka vakavasti pitää ottaa se, että EU asetti hiljattain Suomen samaan aikaan sekä talouden tarkkailuluokalle liiallisen alijäämän vuoksi että myös sosiaalisen kehityksen tarkkailuluokalle.

Kysymykset kuuluivat sanatarkasti seuraavasti.

”Useissa maissa on käytössä järjestelmä, joka pitkällä tähtäimellä rajoittaa valtiota kuluttamasta tulojaan enemmän. Suomeen on tulossa uusi velkajarru, jonka tavoitteena on pysäyttää valtion velan kasvu. Kuinka tarpeelliseksi tai tarpeettomaksi koet velkajarrun käyttöönoton maassamme?”

”Suomi joutui EU:n talouden tarkkailuluokalle vuoden vaihteessa. EU asetti Suomen myös sosiaalisen kehityksen tarkkailuluokalle yhtä aikaa talouden tarkkailuluokan kanssa. Kuinka vakavasti Suomessa mielestäsi pitää ottaa se, että EU on asettanut Suomen talouden ja sosiaalisen kehityksen tarkkailuun?”

Selvä enemmistö täysi-ikäisistä suomalaisista kokee velkajarrun käyttöönoton maassamme täysin tai jokseenkin tarpeelliseksi (71 %). Neljännes pitää velkajarrua täysin tarpeellisena (27 %). Alle viidesosa näkee velkajarrun enemmän tai vähemmän tarpeettomaksi (18 %).

Tuloksista käy ilmi, että puoluekanta on yhteydessä näkemyksiin velkajarrusta. Enemmistö kaikkien puolueiden kannattajista arvioi velkajarrun käyttöönoton ainakin jokseenkin tarpeelliseksi pois lukien vasemmistoliiton tukijat. Enemmistö kokoomuksen ja perussuomalaisten kannattajista kokee velkajarrun täysin tarpeelliseksi toimenpiteeksi. SDP:n, keskustan ja vihreiden kannattajat ovat astetta varauksellisempia ja ilmoittavat velkajarrun olevan jokseenkin tarpeellinen toimi.

Vastaajien ikä on myös yhteydessä näkemyksiin. Velkajarru koetaan sitä tarpeellisemmaksi mitä ikääntyneempiä väestöryhmiä tarkastellaan. Kuitenkin kaikissa ikäluokissa velkajarru nähdään ainakin melko tarpeelliseksi.

Valtaosa suomalaisista kokee, että Suomessa tulisi ottaa ainakin melko vakavasti se, että EU on asettanut Suomen talouden ja sosiaalisen kehityksen tarkkailuluokalle. Kyse on lähinnä siitä, kuinka vakavasti asioihin pitää suhtautua. Pitäisikö korjaustoimiin ryhtyä välittömästi kiireellä vai riittäkö vähempi hoppu.

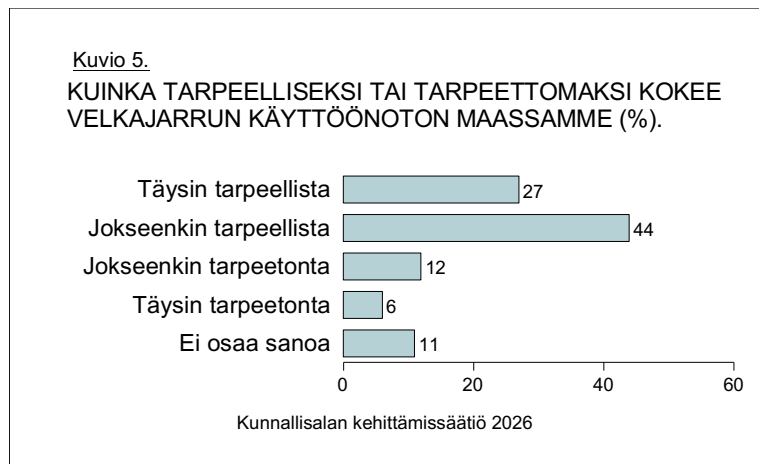
Valtaosa suomalaisista kokee, että talouskehityksen (67 %) sekä sosiaalisen kehityksen (87 %) ongelmat on otettava ainakin melko vakavasti siten, että toimenpiteisiin tulisi ryhtyä vähintään melko kiireellisesti. Suomalaiset kuitenkin pitävät sosiaalisen kehityksen tarkkailuluokalle joutumista huolestuttavampana asiana kuin talouden tarkkailuluokalle ajautumista. Kansalaisista neljännes suhtautuu talouskehitykseen ja velkaantumiseen erittäin vakavasti (27 %), kun sosiaalisen kehityksen (työttömyys, syrjäytyminen, hoitovaje, eriarvoisuus) osalta tällä tavalla ajattelevia on lähes joka toinen 46 %). Niitä, jotka eivät usko sosiaalisen kehityksen tarkkailuluokalle päätymisen olevan vakava asia löytyy enimmillään vain kymmenesosan verran.

Kansalaiset eivät ole välttämättä tietoisia siitä, kumpi on EU:n puolelta velvoittavampi, talouden vai sosiaalisen kehityksen tarkkailuluokka. Yleisesti ottaen talouden tarkkailuluokka (liiallisen alijäämän menettely) on velvoittavampi ja ankarampi kuin sosiaalisen kehityksen tarkkailu. Kansalaiset kuitenkin kokevat sosiaalisen kehityksen (työttömyys, syrjäytyminen, hoitovaje, eriarvoisuus) ongelmien olevan kansalaisten kannalta suurempi epäkohta kuin velkaantuminen.

Puoluekanta selittää suhtautumista siihen, miten Suomen tulisi reagoida talouden ja sosiaalisen kehityksen tarkkailuluokalle päätymiseen. Kokoomuksen ja perussuomalaisten kannattajat pitävät talouskehityksen ja velkaantumisen tarkkailuluokalle ajautumista tuntuvasti keskimäärää pahempana ongelmana. Sosiaalisen kehityksen tarkkailuluokka vaivaa etenkin SDP:n, vihreiden ja vasemmistoliiton tukijoita.

Tutkimuksen toteutus

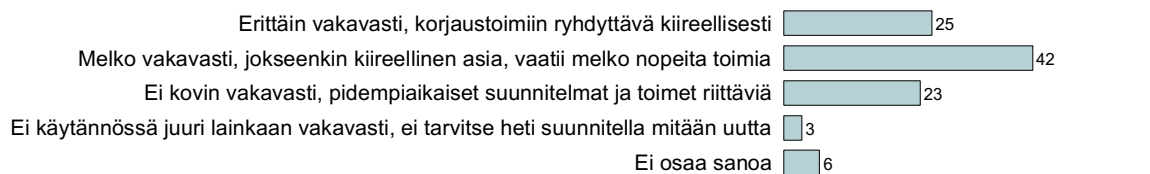
KAKS – Kunnallisan kehittämissäätiön tutkimuksen toteutti Verian (aiemmin Kantar Public). Tutkimusaineisto on koottu Gallup Kanavalla 28.3.-1.4.2026. Haastatteluja tehtiin yhteensä 1.020. Vastaajat edustavat maamme täysi-ikäistä väestöä Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Tutkimuksen tulosten virhemarginaali on koko aineiston tasolla suurimmillaan vajaat kolme prosenttiyksikköä suuntaansa.

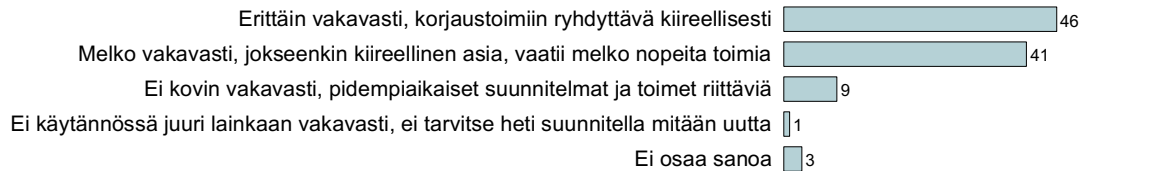
Kuvio 6.

TARKKAILULUOKALLE JOUTUMINEN: KUINKA VAKAVASTI SUOMESSA PITÄÄ OTTAA SE, ETTÄ EU ON ASETTANUT SUOMEN TALOUDEN JA SOSIAALISEN KEHITYKSEN TARKKAILUUN (%).

(a) Talouskehitys ja velkaantuminen

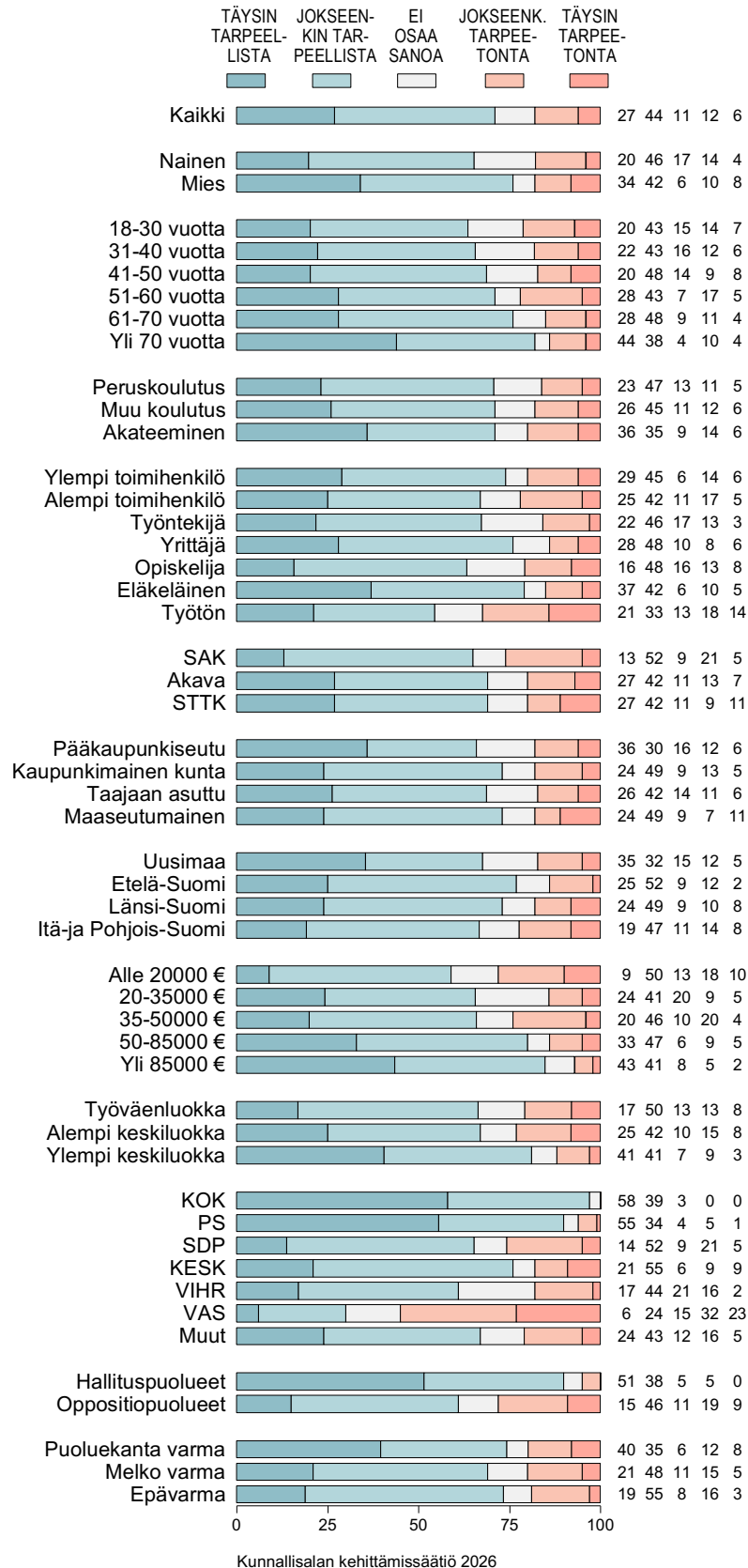
(b) Sosiaalinen kehitys*

*mm. työttömyysaste, terveydenhuollon hoitovaje, syrjäytymisriski

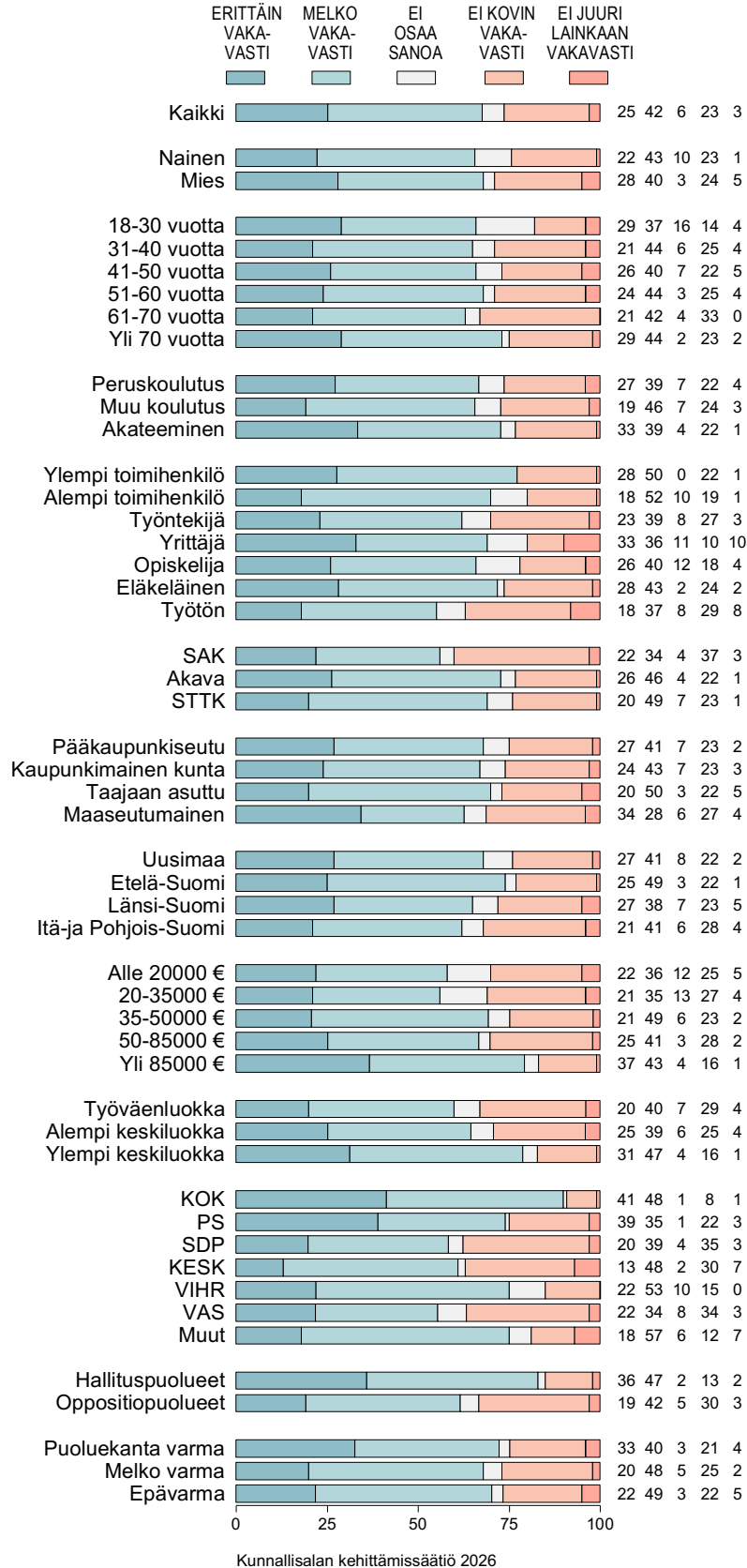
Kunnallisalan kehittämissäätiö 2026

Kuvio 5e.

 KUINKA TARPEELLISEKSI TAI TARPEETTOMAKSI KOKEE VELKAJARRUN
 KÄYTTÖNOTON MAASSAMME (%).

Kuvio 6ae.

KUINKA VAKAVASTI PITÄÄ OTTAA SE, ETTÄ EU ON ASETTANUT SUOMEN TARKKAILUUN: TALOUSKEHITYS JA VELKAANTUMINEN (vastausvaihtoehdot pelkistetty, %).

Kuvio 6be.

KUINKA VAKAVASTI PITÄÄ OTTAA SE, ETTÄ EU ON ASETTANUT SUOMEN TARKKAILUUN: SOSIAALINEN KEHITYS (vastausvaihtoehdot pelkistetty, %).

